

VICENÇ MARTÍ, LA RECERCA CONSTANT D'UN INVESTIGADOR NAT

ENTREVISTA DE M. ALBA PUIGPELAT

Vicenç Martí i Claramunt és fill de Calaf, on va néixer l'any 1957. La seva formació comença al col·legi dels Germans de la Salle. Finalitzat el batxillerat, estudia COU a l'Institut Pere Vives Vich d'Igualada i, seguidament, comença a estudiar Medicina a la Universitat de Barcelona. S'especialitza en Cardiologia i obté plaça de metge a l'Hospital de Sant Pau, on treballa actualment.

A més de la seva professió, les seves grans aficions són viatjar, la fotografia i la informàtica, activitats que ha cultivat al llarg de molts anys i que l'han convertit en posseïdor d'un magnífic bagatge cultural i humà. Parla de les seves experiències amb la il·lusió pròpia d'un nen quan descobreix coses noves, amb el rigor de qui vol fer les coses bé i amb el respecte de qui creu en la cultura pròpia dels pobles i la seva gent.

Fruit d'aquestes aficions, s'ha convertit en un excel·lent col·leccionista d'instruments musicals d'arreu del món i d'un extens arxiu fotogràfic. Hem volgut parlar amb ell justament d'aquest vessant tan singular...

—Com va néixer la teva afició pels viatges i la música?

—Sempre m'ha agradat viatjar. De jove, amb la colla de Calaf, fèiem moltes sortides a la muntanya, bàsicament als Pirineus. En acabar la carrera vaig fer el MIR, i s'hi havien de fer presentacions de treballs científics. Vaig enviar una comunicació a San Francisco i hi vaig haver d'anar. Jo, que no havia sortit d'Espanya fins als 23 o 24 anys... Llavors va ser quan realment em va començar a agradar viatjar. Encara que fos un viatge de feina, me'n va sortir el cuc, com anys enrere el de fer muntanyisme. Com que econòmicament ja m'ho podia permetre, vaig començar a viatjar lluny, a conèixer altres mons.

Respecte a la música, hi he estat aficionat des dels 14 anys. M'agradava rascar la guitarra, m'entusiasmava escoltar i sentir la música. El primer disc que vaig comprar va ser una cinta de Led Zeppelin que va sortir l'any 1970. Dins les meves possibilitats econòmiques d'estudiant, anava comprant discos, m'agradava el folk, el rock, després el jazz... però va arribar un moment que em vaig interessar per les músiques del món.

L'any 1992 vaig viatjar a Tailàndia, un país turístic però amb una riquesa musical molt gran. Encara no havia viatjat gaire, però dos anys abans d'anar-hi ja coneixia la música tailandesa. Allà va ser on realment em va començar a interessar la música, anava a concerts, a veure actuacions de diferents grups... però encara no fins al punt d'emparitar músics per conèixer-los i entrevistar-los,

Dels viatges que he fet també n'he volgut elaborar una documentació pròpia. Quan vaig començar a viatjar no gravava la música, però ara sí que ho faig. He confeccionat un arxiu on hi consta el tipus d'instrument, el nom local, l'ètnia que el toca, on ha estat comprat i la data. A vegades el nom local no es troba i l'he d'escriure tal com el pronuncien i alguns instruments no consten enlloc. També he anat recopilant molts llibres i m'he documentat molt.

—I la fotografia i la informàtica?

—En el món del viatjar evidentment hi ha d'haver el de la fotografia. Els meus companys Carles Queralt i el Ramon Regí de Calaf van ser els qui m'hi van fer aficionar. Als 13 anys ja em vaig comprar una ampliadora i vaig aprendre'n amb ells. I així també em va néixer el gust per la fotografia. Viatjar i fotografiar, dues coses que han anat una mica paral·leles fins al punt que, en els viatges que he fet, no solament he buscat la música sinó també la fotografia.

En la fotografia hi he invertit molt de temps, i n'he après amb el pas del temps. La primera vegada que vaig sortir a l'estranger, a San Francisco, no vaig tirar cap foto. Després, quan vaig anar a Nova York a fer una xerrada, ja en vaig tirar moltes... però ara les trobo tan dolentes! Ara sé fer més bones fotografies, encara que les relacionades amb la música no són gaire maques. M'agrada més buscar-ne i fer-ne de paisatges, antropològiques, de la gent, de fisonomies... o a vegades només els colors, allò que m'entra pels ulls i penso: això és una foto! El que vull dir és que els viatges no només han anat acompanyats de música, sinó també de fotografia.

També he estat molt aficionat a la informàtica, i m'he decidit a fer un blogspot explicant la música dels països que he visitat. Cada pàgina, il·lustrada amb fotografies, comença amb la geografia, la part antropològica, el tipus de música que es toca, les gravacions que se n'han fet i, finalment, una explicació dels tipus d'instruments de cada país. També hi he posat bibliografia especialitzada.

M'ha interessat divulgar el que he après. La vessant professional, la mèdica, ja la puc publicar en revistes especialitzades, però la de les meves aficions he decidit donar-les a conèixer en un blog.

—Quan viatges, el que vols és conèixer personalment els músics...

—Sí. Quan vaig anar a Tailàndia, ja m'havia preparat el viatge amb aquesta intenció, però en realitat ho vaig començar a fer l'any següent quan vaig anar a Vietnam. Quan hi vaig arribar, ja coneixia pràcticament tota la música vietnamita, tenia molts discos, i també coneixia tots els seus instruments. Vaig voler conèixer, en la mesura que vaig poder, la seva música, els músics i els instruments reals, no els turístics. I això és molt difícil, costa molt de buscar i trobar. I per poder fer això has de viatjar sol. No es pot anar en grup, perquè quan aconseguixes trobar un músic has d'estar un temps amb ell. De vegades tardes dos i tres dies a trobar-lo. Cada país que he visitat, uns vuitanta, m'ha donat cultura musical, però també instruments musicals. Conec pràcticament els de tot el món, fins al punt que el Museu de la Música em va demanar una vegada fer una exposició dels instruments.

—Tens instruments musicals de tots els llocs que has visitat?

—Des que vaig començar a viatjar l'any 1992, en tinc de cada país. Intento trobar-ho gairebé tot. Torno de cada país amb un sobrepès considerable!

—Creus que hi ha alguna relació entre les persones que has conegut en aquests viatges i la teva manera de ser?

—És clar, jo no sóc músic!... Mira, ara, quan vaig estar al Nepal, vaig conèixer un senyor que havia trobat 250 instruments exclusius del país.

Són molts instruments! Jo també he volgut col·leccionar instruments, però de tot el món.

Curiosament aquest senyor de Nepal no sabia música, com jo, però coneixia moltíssim els instruments. Va ser un intercanvi d'informació, d'icografia, de fotos, de llibres, de cultura... Em va regalar música del seu país, em va anar explicant cada instrument. Això aquest any al Nepal, però a cada país m'ha passat el mateix.

En realitat, és una altra manera de fer turisme: no és el turisme de visitar un lloc, fer unes quantes fotografies i marxar. Això, per exemple, ho vaig viure a Bhutan, on hi havia un festival típic de música, gairebé més religiós que musical. Arribava un grup de turistes, feien la foto i marxaven. Però jo m'hi quedava escoltant la música: si el festival començava a les vuit i acabava a les cinc, jo de vuit a cinc allà i, si podia anar a parlar amb els músics, hi anava. Vaig acabar a casa dels músics que van tocar al festival, parlant amb ells, mentre m'explicaven com afinaven un instrument... Vaig fer fotos, els vaig comprar instruments... Em va fer molta il·lusió. Aquesta és la riquesa: no és només anar a veure el festival, no, no..., es com si anessis a veure la Montserrat Caballé i acabessis sopant amb ella senzillament perquè hi has volgut parlar. El més significatiu és que sempre m'he trobat amb una amabilitat extrema, la gent ha estat molt per mi, m'han explicat, m'han acompanyat, si he volgut un instrument me l'han venut, si no aquest un altre...

—**Deuen estar contents...**

—Molt. De fet, troben estrany que un occidental mostri interès per la seva cultura i, a més, es queden parats quan veuen que la coneixes. Quan noten que t'interessa pel que ells porten a la sang, els fa una il·lusió tremenda. És com quan aquí ve un francès i et parla català....

—**Tu no vas només a veure'ls, tu vas a mostrar el teu interès pel que fan ells a l'altra part de món, i això ho pot fer canviar tot, no?**

—Bé, jo suposo que ells també ho agraeixen. Per exemple, quan vaig estar a Tuva, a Sibèria, érem cinc o sis occidentals, i que ens interesséssim per

The Ainu Museum a Shiraoi, Hokkaido, al Japó.

la seva música i anéssim a parlar amb ells, dos o tres. Es van presentar dos espanyols que anaven a aprendre aquest cant gutural que tenen els tuvians, i els vaig presentar els músics perquè jo ja feia dies que era per allà.... A Tuva va ser senzill perquè hi havia un festival, però hi ha altres països on és més difícil, com per exemple Jakàsia, on hi vaig anar per buscar un músic, i vaig tenir molta dificultat per trobar-lo perquè no tenia l'adreça. Com que els jakasis físicament tenen una altra fisonomia —s'assemblen més als mongols sense ser-ho—, jo anava pels carrers demanant a tothom qui semblava una mica mongol si coneixien el músic que buscava. Al final, després de molts intents, vaig arribar on vivia aquest senyor: vaig estar tot el dia amb ell parlant de música, em va passar els seus CD i va ser tan generós que me'ls va voler regalar i jo em vaig quedar instruments típics d'aquesta zona de la Sibèria central.

FOTO: MARIA GREGORI

Evidentment, això només ho pots fer si viatges pel teu compte i et carregues de paciència, perquè gairebé és com una tasca policíaca. De vegades la música la trobes per casualitat, com em va passar al Tibet, i altres vegades és molt difícil, com em va passar a una zona de l'oest de la Xina.

—**La música local també té només instruments locals?**

—Sí, això no ho he explicat. Cada país té els seus propis instruments, encara que poden tenir alguna relació, com per exemple al món àrab, on tenen instruments molt semblants. Quan visito un país concret, hi busco un instrument autòcton. Però també n'hi ha alguns d'aborígens que han desaparegut i que molt poques persones saben tocar.

Per tant, no solament has de conèixer la música, sinó també les ètnies. Per exemple, al Nepal n'hi ha noranta i a vegades es barregen amb les castes i cada una pot tenir la seva música amb els seus instruments. Això m'agrada i m'ho fa atractiu perquè, a part de preparar el viatge, aprofundeixo en el coneixement de la gent i la seva cultura musical.

Gairebé diria que, sense voler-ho, m'he convertit en un antropòleg. Potser el fet de ser metge m'ajuda i influeixi en el fet de construir les cares, que em permet poder reconèixer millor les ètnies.

—**Tornem un moment al teu viatge a Tuva...**

—Volia conèixer tres províncies de la Sibèria, la de Jakasia, Tuva —on fan el cant gutural— i Buriatia.

Totes tres són a la Sibèria central i fan un tipus de música molt semblant. A Tuva, hi vaig anar quan s'hi feia un festival. Com que hi havia molt pocs occidentals, em van convidar a formar part del jurat. Al tribunal hi havia un noi anglès que era músic i parlava rus i els altres tres membres del tribunal eren russos. La gran dificultat amb què em vaig trobar era que jo no parlava rus i, quan anaven anomenant els grups, els apuntava tal com *sonava* i a l'hora de puntuar anava escrivint com tocaven la música per poder ser objectiu i donar una puntuació vàlida. El més bo va ser que, com que als russos els agrada molt donar premis i en fan una festa, volen que tothom sigui premiat. Així que ens vam anar inventant premis, fins a vint, perquè l'organització ens ho va demanar: el que toca més bé la guitarra, el solista més original, el que tenia la música més espiritual...

El festival va durar tres dies, a raó de vuit hores seguides cada dia. Després encara hi havia la part de música informal, era com una acampada. Vaig demanar a un músic si em podia trobar un hotel prop d'on es feia el festival. Em va dir que era impossible perquè es feia als afores de la ciutat. Em va deixar una tenda de campanya i vam dormir entre tots els músics. Vam seguir la música i la ballaruca que hi va haver tota la nit.

—**I vas conèixer un músic famós...**

—Sí, hi havia un músic molt famós que volia conèixer. Vaig anar a casa seva i de fet la majoria d'instruments que tinc de Tuva els hi vaig comprar a ell. Són molt originals, i alguns no es toquen enlloc més del món. Per això tenia interès d'anar-hi. A Tuva també vaig poder conèixer la principal musicòloga-etnòloga de Rússia.

—**A la majoria de països que has visitat no s'hi parla anglès?**

—No, en general no. A vegades necessito algú que m'ajudi a trobar el músic i també algú que tradueixi. Sovint passa que saben molt de música però gens d'anglès, i aleshores necessito un guia per poder fer l'intercanvi que jo vull, sense anar més enllà de fer una xerrada, que m'expliquin la seva música i gaudir de la trobada.

—**Com prepares aquests viatges?**

—Un cop decidit on vull viatjar, el primer que faig és planificar la ruta, segons l'ètnia que vull visitar. Saber on viuen, quin tipus de música fan i que jo la pugui haver escoltat prèviament, quins instruments toquen i si hi ha algun músic conegut. Però a vegades no resulta tan senzill. La majoria de vegades ho he d'acabar preguntant a la gent. I el més bonic és que la gent m'ajuda i normalment acabo a casa seva.

També penso en la grandària dels instruments musicals que vull comprar. N'hi ha d'enormes, com és ara un que vaig portar de Filipines i que fa tres metres, un dels més llargs del món.

—**Alguna anècdota curiosa que ens puguis explicar ?**

—De vivències n'hi ha tantes que no sabria dir-ne una... Potser la que em va passar a l'oest de la Xina. Hi vaig anar perquè volia investigar la seva música i, com que no hi havia cap músic conegut, havia d'anar preguntant a la gent que trobava. Em va ser molt difícil poder parlar amb músics i poder comprar instruments perquè, en aquella zona, els estrangers hi estan prohibits. Així que vaig acabar al *cuartelillo!* Però... vaig poder parlar amb els músics i van tocar per a nosaltres. No em va passar res, només em van donar dues hores per tornar a la capital.

També recordo un cas d'Estònia. Volia trobar-hi una gaita típica que ha desaparegut, s'ha deixat de tocar, i vaig poder localitzar l'únic luthier de tot Estònia que quedava.

—**Tot el que has viscut a conseqüència de les teves aficions, t'han enriquit molt a nivell personal...**

—Sí. Sóc dels qui creuen que tothom ha de tenir algun *hobby*. Per salut mental, per desconnectar i per tenir preparada alguna afició quan arribi l'edat de jubilació. Jo faig recerca, però la faig dins l'horari professional, i quan arribo a casa puc fer aquest altre tipus d'investigació antropològica i musical que em diverteix i m'enriqueix molt.

De fet, jo he tingut la sort d'exercir de cardióleg, però també m'ha agradat molt la recer-

ca. Em vaig formar com a investigador fent un màster d'estadística a l'Universitat Autònoma de Barcelona. Vaig voler investigar el què, el com i el perquè d'una malaltia i trobar-hi respostes. En definitiva, adquirir una metodologia d'investigació i acabar publicant-ne els resultats.

Però la recerca artística ha d'anar acompanyada de viatges. Perquè, com pots conèixer la música de fora de les teves fronteres? No pots viure en el seu entorn ni et barreges amb la seva gent, ni ets públic amb ells. Si vas a un concert aquí, al teu país, aplaudeixes quan s'acaba el concert, demanes algun disc i marxes cap a casa. Però en aquests països que he visitat no és així, la música és una festa, un acte social. He conegut músics en casaments o en actes religiosos. I aleshores vius el públic. Imagina't un concert al qual assisteixen sis-cents persones autòctones i dos occidentals, la meua xicota i jo. Estàs totalment immers en el seu ambient i no es troba l'hora de marxar. Em converteixo en un més d'ells. En realitat es perd la fredor dels concerts occidentals. I vull deixar constància que mai no m'he sentit rebutjat enlloc...

El tarannà de Vicenç Martí i el seu caràcter prudent i gens donat a fer soroll ha fet que, fins ara, no hagi volgut fer gaire publicitat de les experiències viscudes, de la cultura adquirida i de la magnífica col·lecció d'instruments musicals que posseeix. Com ell mateix ha explicat en aquesta entrevista, ha decidit publicar un blogspot on explica la cultura musical dels països que ha visitat. El trobareu, doncs, a <http://world-music-travelling.blogspot.com...>

M. ALBA PUIGPELAT I PALLARÈS (la Molsosa, 1950) és llicenciada en Biologia i ha estat professora d'educació secundària a l'institut Alexandre de Riquer de Calaf fins al 2010. Viu a Prades de la Molsosa i ha estat regidora de l'ajuntament durant dos mandats. Actualment és presidenta de l'Associació Cultural de Prades.